

FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE

I N F O R M A C I J A

**o upisu učenika u osnovne i srednje škole u školskoj
2019/20. godini u Federaciji Bosne i Hercegovine**

Mostar, novembar/studeni 2019. godine

SADRŽAJ

UVOD.....	3
1. OSNOVNE ŠKOLE	4
1.1. Broj upisanih učenika u prvi razred osnovne škole u školskoj 2019/20. godini u Federaciji BiH po kantonima	4
1.2. Zbirni podaci o broju učenika osnovnih škola u školskoj 2019/20. godini u Federaciji BiH i kretanje broja učenika osnovnih škola u periodu školska 2014/15 – 2019/20. godina.....	14
2. SREDNJE ŠKOLE	18
2.1. Broj upisanih učenika u prvi razred srednje škole u školskoj 2019/20. godini u Federaciji BiH po kantonima	18
2.2. Zbirni podaci o broju učenika srednjih škola u školskoj 2019/20. godini u Federaciji BiH i kretanje broja učenika srednjih škola u periodu školska 2014/15 – 2019/20. godina.....	26
REZIME.....	30
PREPORUKE	31

UVOD

Informacija o upisu učenika u osnovne i srednje škole u školskoj 2019/20. godini u Federaciji Bosne i Hercegovine je informativno-analitički dokument Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, čija je izrada planirana Programom rada Ministarstva za 2019. godinu, a ista će biti dostavljena Vladi Federacije Bosne i Hercegovine na razmatranje. Cilj izrade Informacije o upisu učenika u osnovne i srednje škole u školskoj 2019/20. godini u Federaciji Bosne i Hercegovine je praćenje broja upisanih učenika u prvi razred osnovnih i srednjih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine i po kantonima, te uporedno prikazivanje prikupljenih podataka u odnosu na pet prethodnih školskih godina radi praćenja trenda povećanja, odnosno smanjenja broja učenika.

U prvom dijelu Informacije će biti predstavljeni i analizirani podaci o broju upisanih učenika u prvi razred osnovnih škola i ukupnom broju učenika u osnovnim školama za svaki kanton u Federaciji BiH, a zatim i zbirni podaci za Federaciju BiH. Pored navedenog, u prvom dijelu Informacije će se navesti i podaci o broju djece koja su u godini pred polazak u osnovnu školu bila obuhvaćena programima predškolskog odgoja i obrazovanja, što je obaveza proizašla iz člana 16. Okvirnog zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“ br. 88/07). U drugom dijelu Informacije će biti predstavljeni i analizirani podaci o broju učenika upisanih u prvi razred srednjih škola i ukupnom broju učenika u srednjim školama po kantonima, a zatim i zbirni podaci za Federaciju BiH. Na kraju Informacije bit će prezentiran rezime najvažnijih pokazatelja i zaključaka Informacije, te preporuke na koji način se može unaprijediti stanje u osnovnom i srednjem obrazovanju s aspekta pokazatelja o trendovima smanjenja odnosno povećanja broja učenika u osnovnim i srednjim školama u Federaciji BiH.

Nastava u osnovnim i srednjim školama u školskoj 2019/20. godini počela je 2. septembra 2019. godine u osam kantona za sve učenike osnovnih i srednjih škola, dok su u Posavskom kantonu učenici prvih razreda osnovne škole počeli pohađati nastavu 09. septembra, a ostali učenici 02.09.2019. godine. Zapadnohercegovački kanton je jedini kanton u Federaciji BiH gdje je nastava za učenike osnovnih i srednjih škola počela 09.09.2019. godine.

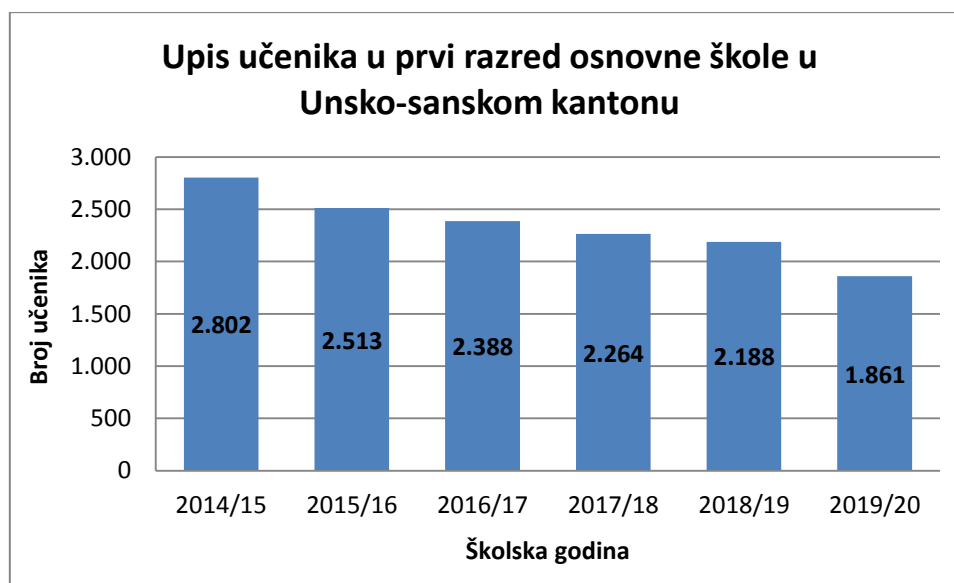
Za izradu Informacije korišteni su podaci Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona, Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanskog kantona, Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona, Ministarstva za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona, Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo, Federalnog zavoda za statistiku i iz drugih izvora.

1. OSNOVNE ŠKOLE

1.1. Broj upisanih učenika u prvi razred osnovne škole u školskoj 2019/20. godini u Federaciji BiH po kantonima

Unsko-sanski kanton

U prvi razred osnovne škole u školskoj 2019/20. godini, upisan je **1.861** učenik, što je manje za 327 učenika, odnosno 14,95% u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Ukoliko analiziramo podatke o upisu učenika u šestogodišnjem periodu, ustanovit ćemo da je u školskoj 2019/20. godini broj upisanih učenika u prvi razred osnovne škole smanjen za 941 učenika ili 33,58% u odnosu na školsku 2014/15. godinu, koja predstavlja početak perioda posmatranja.

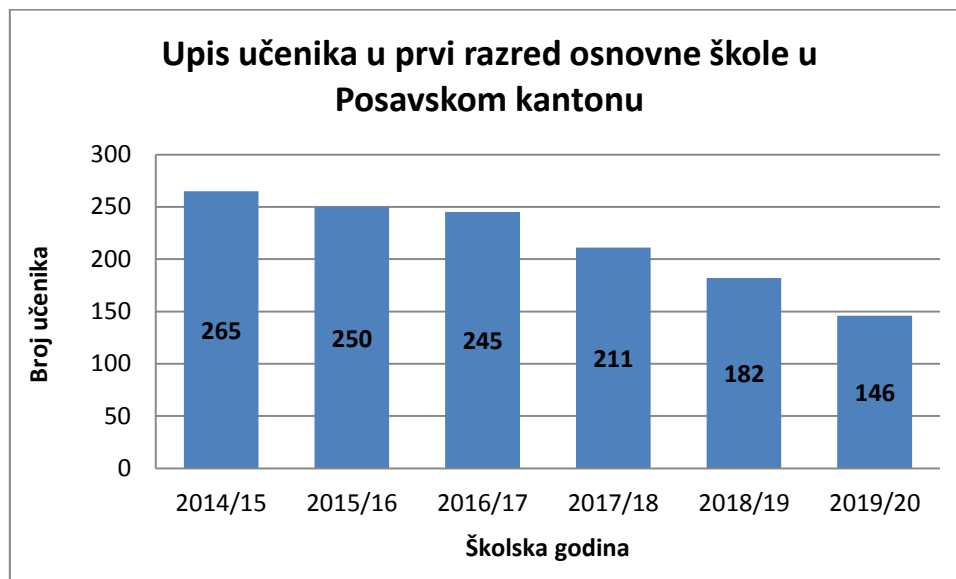
Prema podacima resornog kantonalnog ministarstva, od 1.861 učenika koji je upisan u prvi razred osnovne škole, njih 347 su u godini pred polazak u osnovnu školu bili uključeni u cjeloviti razvojni program predškolskog odgoja i obrazovanja koji se realizira u predškolskim ustanovama. Pored navedenog, 227 djece je bilo uključeno u skraćeni predškolski program u godini pred polazak u osnovnu školu, u trajanju od 150 sati. Dakle, ukupan broj djece uključene u programe predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu je bio 574, što čini obuhvat od 30,84%.

Ukupan broj učenika osnovnih škola u školskoj 2019/20. godini u Unsko-sanskom kantonu je **19.502**.

Broj učenika s poteškoćama u razvoju koji se školuju u redovnim osnovnim školama je 625.

Posavski kanton

U prvi razred osnovne škole u školskoj 2019/20. godini, upisano je **146** učenika, što je za 36 učenika ili 19,78% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

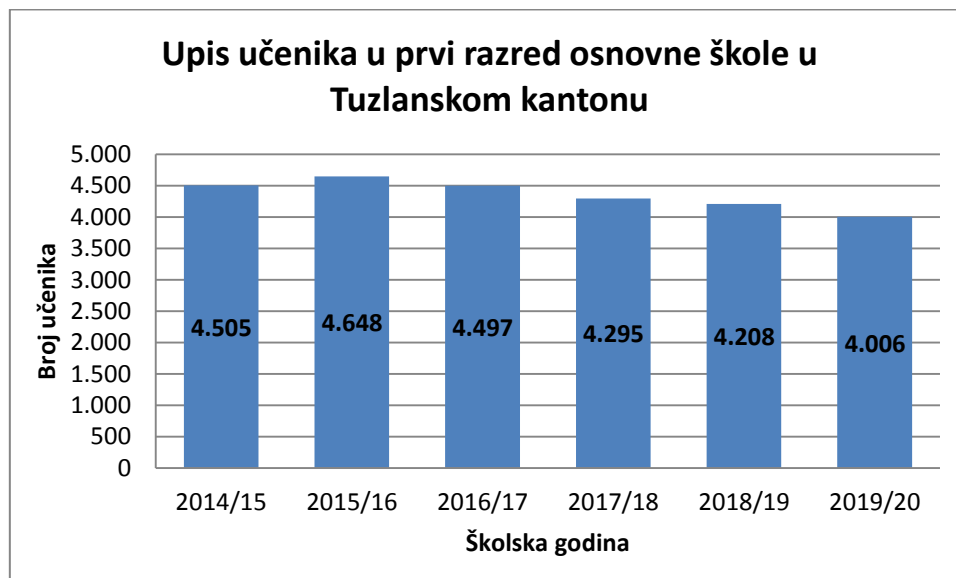
Posmatrano u šestogodišnjem periodu, broj upisanih učenika bilježi kontinuiran trend pada. Poređenjem podataka o broju učenika upisanih u prvi razred osnovnih škola u tekućoj u odnosu na školsku 2014/15. godinu, ustanovljeno je da je ove školske godine upisano 119 učenika manje, što predstavlja smanjenje za 44,91%.

Podatke o broju djece predškolskog uzrasta koja su u godini pred polazak u osnovnu školu bila obuhvaćena programima predškolskog odgoja i obrazovanja nismo dobili od resornog kantonalnog ministarstva.

Ukupan broj učenika osnovnih škola u školskoj 2019/20. godini u Posavskom kantonu je **1.934**.

Tuzlanski kanton

U prvi razred osnovne škole u školskoj 2019/20. godini, upisano je **4.006** učenika, što su 202 učenika ili 4,8% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

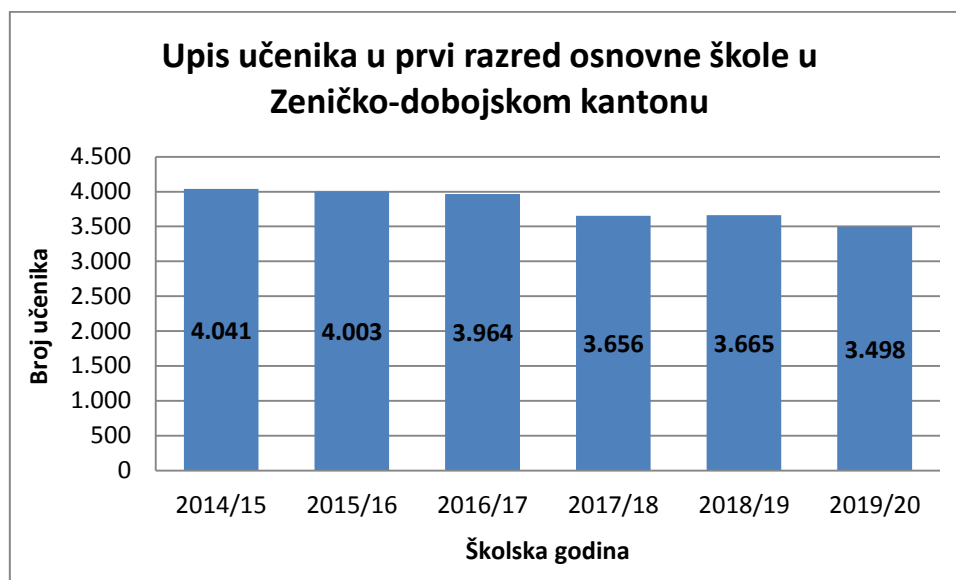
Posmatramo li prikazani šestogodišnji period, evidentno je da se broj upisanih učenika u prvi razred osnovne škole u Tuzlanskom kantonu povećao u školskoj 2015/16. godini, a od školske 2016/17. godine se kontinuirano smanjivao. Ukoliko uporedimo podatak o broju upisanih učenika u prvi razred osnovne škole u tekućoj u odnosu na školsku 2014/15. godinu, može se vidjeti da se broj učenika u posmatranom periodu smanjio za 499 učenika ili 11,08%.

Vrijedno je spomenuti da je od 4.006 učenika upisanih u prvi razred osnovne škole, njih 3.882 bilo uključeno u programe predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u školu, što predstavlja obuhvat od 96,9%.

Ukupan broj učenika osnovnih škola u školskoj 2019/20. godini u Tuzlanskom kantonu je **38.374**.

Zeničko-dobojski kanton

U školskoj 2019/20. godini, u prvi razred osnovne škole upisano je **3.498** učenika. U poređenju sa prošlom školskom godinom, u tekućoj je upisano 167 učenika manje, odnosno 4,56%.

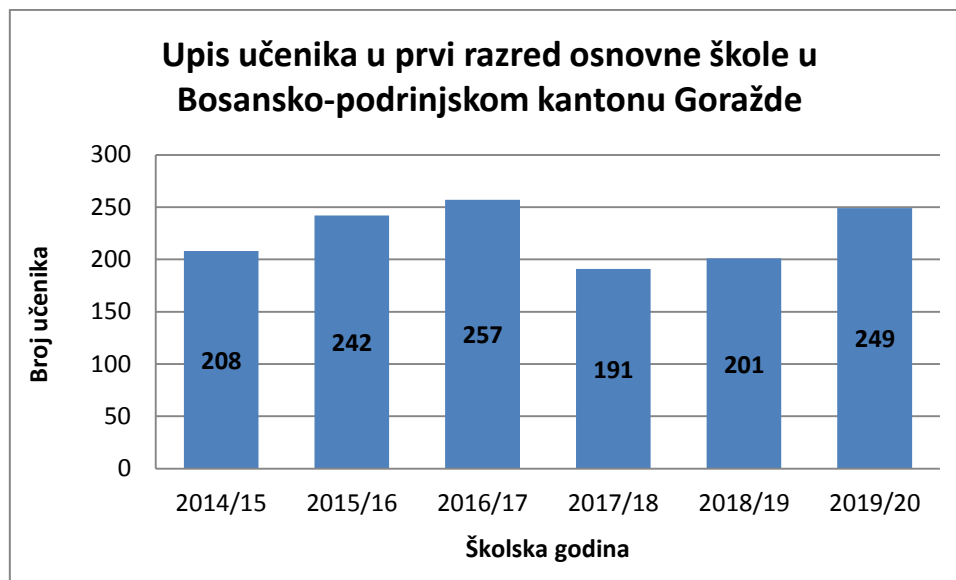
Posmatranjem grafičkog prikaza podataka o broju učenika upisanih u prvi razred osnovne škole, može se primijetiti da se broj učenika smanjivao u posmatranom periodu. Broj učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u tekućoj školskoj godini je za 543 učenika ili 13,44% manji u odnosu na školsku 2014/15. godinu.

Sva djeca upisana u prvi razred osnovne škole su u prethodnoj pedagoškoj godini bila obuhvaćena programima predškolskog odgoja i obrazovanja (100% obuhvat). Od ukupnog broja obuhvaćene djece programima predškolskog odgoja i obrazovanja, u cjeloviti razvojni program predškolskog odgoja i obrazovanja je bilo uključeno 672 djece, a 2.870 djece u program obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja.

Ukupan broj učenika osnovnih škola u školskoj 2019/20. godini u Zeničko-dobojskom kantonu je **33.314**, uključujući 403 učenika s poteškoćama u razvoju.

Bosansko-podrinjski kanton Goražde

U školskoj 2019/20. godini, u prvi razred osnovne škole upisano je **249** učenika, što je 48 učenika više u odnosu na prethodnu školsku godinu i predstavlja povećanje za 23,88%.

Broj upisanih učenika u prvi razred osnovne škole u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde u posmatranom periodu bilježio je rast do školske 2016/17. godine, dok je u školskoj 2017/18. godini zabilježen pad broja upisanih učenika, ali je broj upisanih učenika ponovo počeo rasti od školske 2018/19. godine. U tekućoj školskoj godini, broj učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u odnosu na početak perioda posmatranja (školska 2014/15. godina) veći je za 41 učenika ili 19,71%.

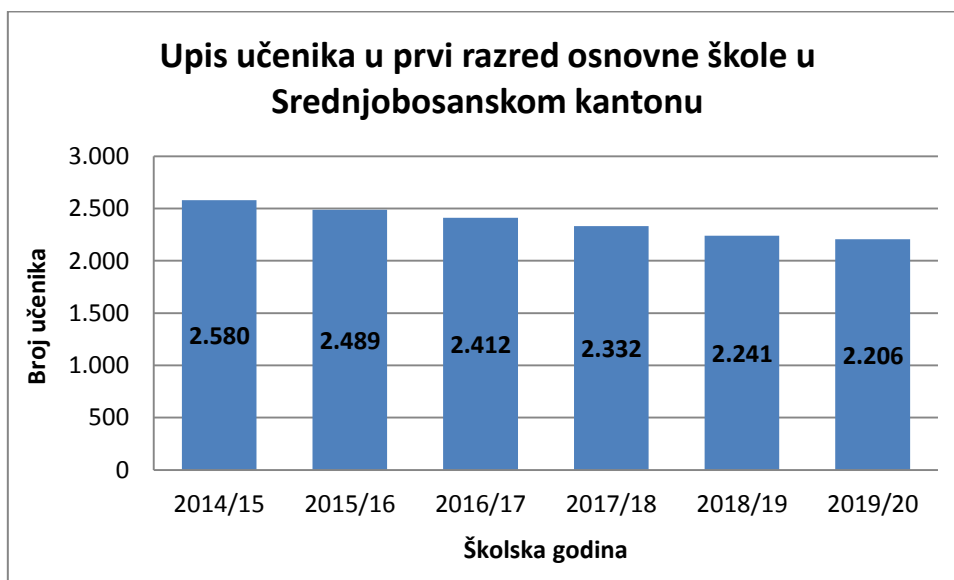
Svi učenici upisani u prvi razred osnovne škole u tekućoj školskoj godini bili su uključeni u programe predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu. Dakle, obuhvat djece programima predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde iznosi 100%.

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde u školskoj 2019/20. godini je **1.894**.

Srednjobosanski kanton

U prvi razred osnovne škole u školskoj 2019/20. godini, upisano je **2.206** učenika, što je za 35 učenika ili 1,56% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Posmatranjem grafičkog prikaza kretanja broja učenika prvih razreda osnovne škole u šestogodišnjem periodu, može se uočiti trend smanjenja broja učenika. Poređenjem broja učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u tekućoj školskoj godini u odnosu na početak perioda posmatranja (školska 2014/15. godina), može se konstatirati da se broj učenika smanjio za 374 učenika ili 14,49%.

Podatke o broju djece predškolskog uzrasta koja su u godini pred polazak u osnovnu školu bila obuhvaćena programima predškolskog odgoja i obrazovanja nismo dobili od resornog kantonalnog ministarstva. S druge strane, prema dostupnim informacijama, od školske/pedagoške 2019/20. godine u Srednjobosanskom kantonu se počinje primjenjivati obavezni Program predškole za djecu koja će do 1. juna 2020. godine navršiti šest godina života i koja nisu pohađala neku od predškolskih ustanova u godini pred polazak u osnovnu školu. Stoga, očekuje se da će od ove školske/pedagoške godine obuhvat djece programima predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u školu u Srednjobosanskom kantonu biti potpun.

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u Srednjobosanskom kantonu u školskoj 2019/20. godini je **21.262**.

Hercegovačko-neretvanski kanton

U školskoj 2019/20. godini, u prvi razred osnovne škole upisano je **1.825** učenika, što predstavlja smanjenje za 55 učenika ili 2,93% u odnosu na prethodnu školsku godinu.

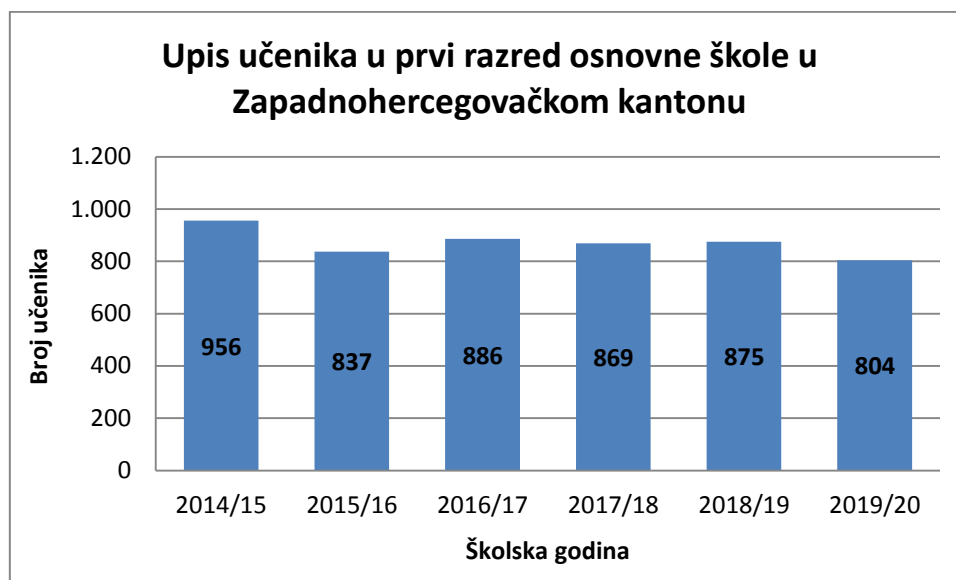
Posmatranjem kretanja broja učenika u šestogodišnjem periodu, može se uočiti da je broj učenika prvog razreda fluktuirao, te je zabilježeno smanjenje za 214 učenika ili 10,50%.

U godini prije polaska u školu, 380 djece ovog uzrasta ili 19% bilo je uključeno u redovne cjelodnevne ili poludnevne programe u predškolskim ustanovama, a još 109 djece u pripreme programe koji se realiziraju u tri predškolske ustanove na području ovog kantona za djecu koja nisu uključena u redovne programe. Stoga, ukupno 489 djece ili 26,79% bilo je obuhvaćeno programima predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu. Pored navedenog, organizirani su i kraći programi pripreme za školu za 24 djece od strane organizacije Prvi pupoljci Stolac.

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u školskoj 2019/20. godini u Hercegovačko-neretvanskom kantonu je **16.853**, uključujući 201 učenika s poteškoćama u razvoju.

Zapadnohercegovački kanton

U školskoj 2019/20. godini, u prvi razred osnovne škole upisana su **804** učenika, što predstavlja smanjenje za 71 učenika ili 8,11% u odnosu na prethodnu školsku godinu.

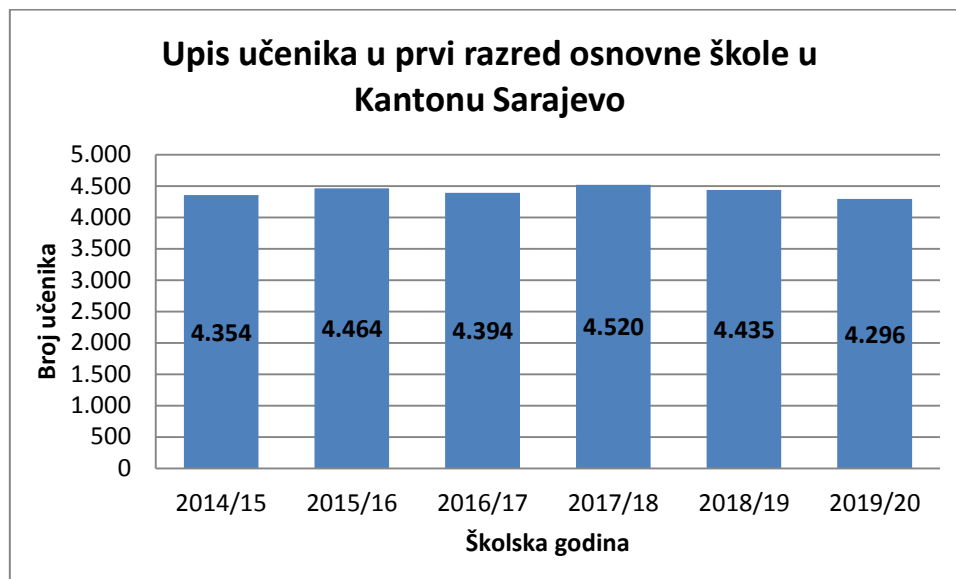
Ukoliko posmatramo kretanje broja učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u šestogodišnjem periodu, uočiti ćemo da je u Zapadnohercegovačkom kantonu broj upisanih učenika fluktuirao, te je zabilježeno smanjenje za 152 učenika ili 15,90%.

Podatke o broju djece predškolskog uzrasta koja su u godini pred polazak u osnovnu školu bila obuhvaćena programima predškolskog odgoja i obrazovanja nismo dobili od resornog kantonalnog ministarstva.

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u školskoj 2019/20. godini u Zapadnohercegovačkom kantonu je **7.928**.

Kanton Sarajevo

U školskoj 2019/20. godini, u prvi razred osnovne škole upisano je **4.296** učenika, što je 139 učenika ili 3,13% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Kao što se može vidjeti iz grafikona koji prikazuje kretanje broja učenika upisanih u prvi razred osnovne škole, broj učenika je u posmatranom periodu fluktuirao. Poređenjem broja upisanih učenika u ovoj školskoj godini u odnosu na školsku 2014/15. godinu, može se zaključiti da se broj učenika prvih razreda u posmatranom šestogodišnjem periodu smanjio za 58 ili 1,33%.

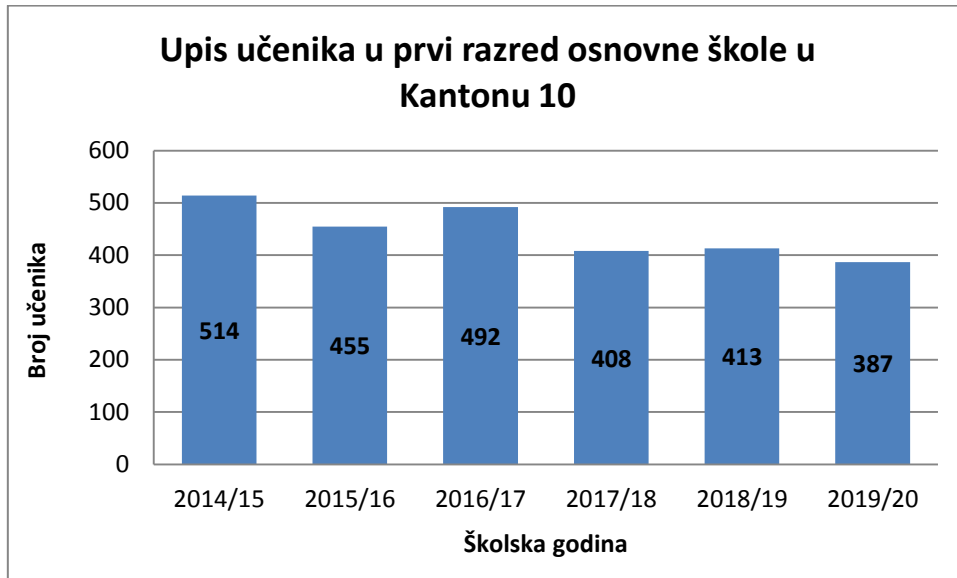
Svi učenici upisani u prvi razred osnovne škole u tekućoj školskoj godini bili su uključeni u programe predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu, što čini obuhvat od 100%.

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u Kantonu Sarajevo u školskoj 2019/20. godini je **37.378**.

Broj učenika s poteškoćama u razvoju koji se školuju u redovnim osnovnim školama je 930.

Kanton 10

U školskoj 2019/20. godini, u prvi razred osnovne škole upisano je **387** učenika, što je za 26 učenika ili 6,3% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Iz grafikona iznad može se vidjeti da je broj učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u posmatranom periodu fluktuirao s tendencijom smanjenja broja učenika. Ukoliko uporedimo podatak o broju učenika prvog razreda u tekućoj školskoj godini s podatkom iz školske 2014/15. godine, može se zaključiti da se broj učenika u šestogodišnjem periodu smanjio za 127 učenika ili 24,71%.

U ovom kantonu realizira se obavezan program predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu, a obuhvat djece ovim programom je skoro potpun.

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u Kantonu 10 u školskoj 2019/20. godini je **4.114**.

1.2. Zbirni podaci o broju učenika osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine u školskoj 2019/20. godini i kretanje broja učenika osnovnih škola u periodu školska 2014/15 – 2019/20. godina

Tabela 1: Broj učenika u osnovnim školama u Federaciji Bosne i Hercegovine u školskoj 2019/20. godini

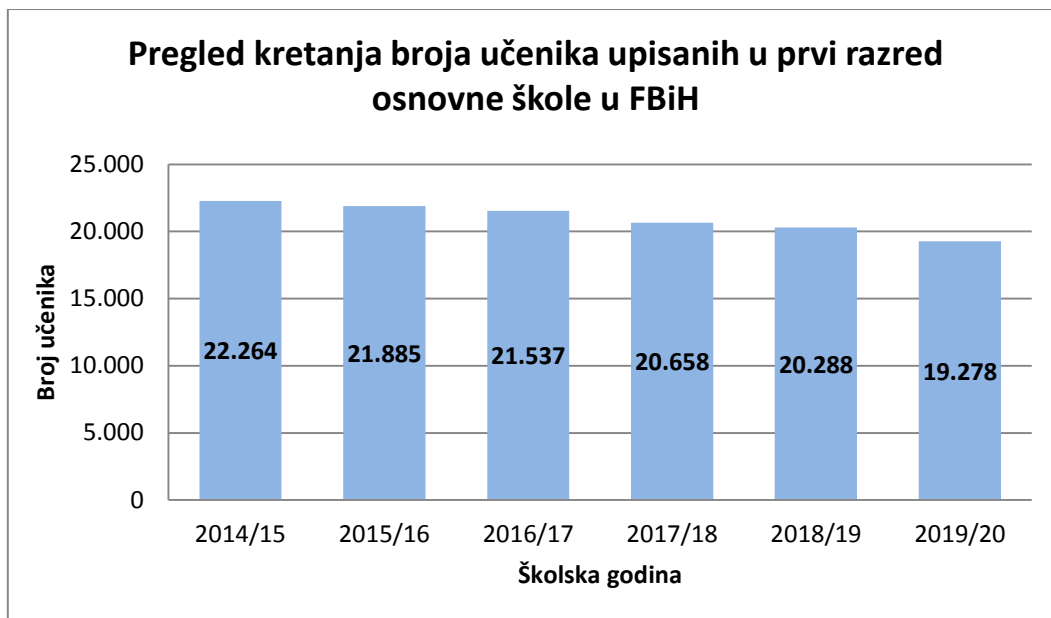
Redni broj	Kanton	Broj učenika	
		Prvi razred	Ukupno:
1.	Unsko-sanski	1.861	19.502
2.	Posavski	146	1.934
3.	Tuzlanski	4.006	38.374
4.	Zeničko-dobojski	3.498	33.043
5.	Bosansko-podrinjski	249	1.894
6.	Srednjobosanski	2.206	21.262
7.	Hercegovačko-neretvanski	1.825	16.853
8.	Zapadnohercegovački	804	7.928
9.	Kanton Sarajevo	4.296	37.378
10.	Kanton 10	387	4.114
Σ Federacija BiH		19.278	182.282

Izvor: Podaci u tabeli 1 prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava i iz drugih izvora

Tabela 2: Pregled kretanja broja učenika upisanih u prvi razred osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine za period školska 2014/15 – 2019/20. godina

Redni broj	Kanton	Školska godina						Povećanje / smanjenje f-a	% promjene (g/a)* 100 %
		2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20		
		a	b	c	d	e	f	g	h
1.	Unsko-sanski	2.802	2.513	2.388	2.264	2.188	1.861	-941	-33,58%
2.	Posavski	265	250	245	211	182	146	-119	-44,91%
3.	Tuzlanski	4.505	4.648	4.497	4.295	4.208	4.006	-499	-11,08%
4.	Zeničko-dobojski	4.041	4.003	3.964	3.656	3.665	3.498	-543	-13,44%
5.	Bosansko-podrinjski	208	242	257	191	201	249	41	19,71%
6.	Srednjobosanski	2.580	2.489	2.412	2.332	2.241	2.206	-374	-14,49%
7.	Hercegovačko-neretvanski	2.039	1.984	2.002	1.948	1.880	1.825	-214	-10,50%
8.	Zapadnohercegovački	956	837	886	869	875	804	-152	-15,90%
9.	Kanton Sarajevo	4.354	4.464	4.394	4.520	4.435	4.296	-58	-1,33%
10.	Kanton 10	514	455	492	408	413	387	-127	-24,71%
Σ Federacija BiH		22.264	21.885	21.537	20.658	20.288	19.278	-2.986	-13,41%

Izvor: Podaci u tabeli 2 za školsku 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18. i 2018/19. godinu preuzeti su iz statističkih biltena Federalnog zavoda za statistiku br. 217/2015, 235/2016, 250/2017, 270/2018. i 288/2019. Podaci koji se odnose na školsku 2019/20. godinu prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava i iz drugih izvora.

U grafikonu iznad dati su zbirni podaci za Federaciju Bosne i Hercegovine

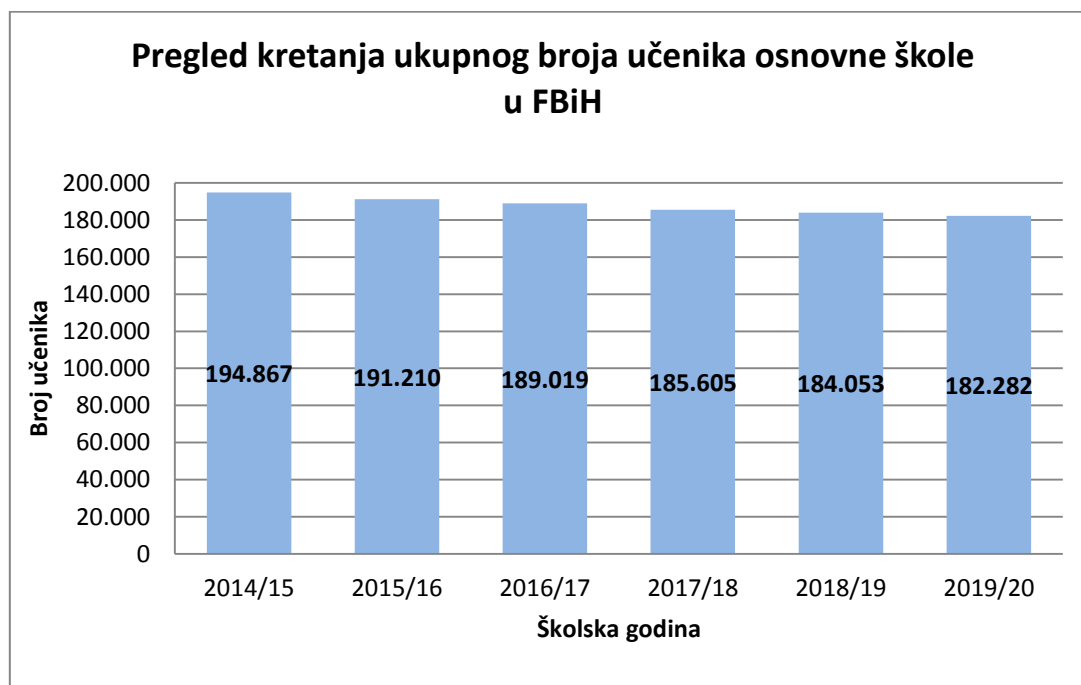
Analiza kretanja broja učenika upisanih u prvi razred osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine od školske 2014/15. godine do školske 2019/20. godine ukazuje na smanjenje broja upisanih učenika u prvi razred osnovne škole. Broj učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u Federaciji BiH se u šestogodišnjem periodu smanjio za 2.986 učenika ili 13,41%.

Ukoliko analiziramo podatke iz tabele 2, evidentno je da je u posljednjih šest školskih godina došlo do smanjenja broja upisanih učenika u devet kantona, a jedino Bosansko-podrinjski kanton Goražde bilježi povećanje broja upisanih učenika. Ukoliko posmatramo procentualne pokazatelje o smanjenju broja učenika upisanih u prvi razred osnovne škole, uočiti ćemo da je najznačajnije smanjenje broja upisanih učenika zabilježeno u sljedeća tri kantona: Unsko-sanski kanton (-33,58%), Posavski kanton (-44,91%) i Kanton 10 (-24,71%).

Tabela 3: Pregled kretanja ukupnog broja učenika osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine za period školska 2014/15 – 2019/20. godina

Redni broj	Kanton	Školska godina						Povećanje / smanjenje	% promjene
		2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20		
		a	b	c	d	e	f	g	(g/a)* 100%
1.	Unsko-sanski	24.602	23.618	22.764	21.862	20.716	19.502	-5.100	-20,73%
2.	Posavski	2.790	2.621	2.431	2.259	2.071	1.934	-856	-30,68%
3.	Tuzlanski	39.838	39.416	38.927	38.111	37.612	38.374	-1.464	-3,67%
4.	Zeničko-dobojski	34.602	34.089	34.371	33.529	32.952	33.043	-1.559	-4,51%
5.	Bosansko-podrinjski	1.950	1.908	1.929	1.889	1.871	1.894	-56	-2,87%
6.	Srednjobosanski	22.957	22.020	21.547	20.974	21.729	21.262	-1.695	-7,38%
7.	Hercegovačko-neretvanski	18.213	17.785	17.365	17.337	17.262	16.853	-1.360	-7,47%
8.	Zapadnohercegovački	8.537	8.401	7.961	7.666	7.871	7.928	-609	-7,13%
9.	Kanton Sarajevo	36.143	35.717	36.789	37.372	37.669	37.378	1.235	3,42%
10.	Kanton 10	5.235	5.141	4.935	4.606	4.300	4.114	-1.121	-21,41%
Σ Federacija BiH		194.867	191.210	189.019	185.605	184.053	182.282	-12.585	-6,46%

Izvor: Podaci u tabeli 3 za školsku 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18. i 2018/19. godinu preuzeti su iz statističkih biltena Federalnog zavoda za statistiku br. 217/2015, 235/2016, 250/2017, 270/2018. i 288/2019. Podaci koji se odnose na školsku 2019/20. godinu prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava i iz drugih izvora.

U grafikonu iznad dati su zbirni podaci za Federaciju Bosne i Hercegovine

Analiza kretanja ukupnog broja učenika osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine za period od školske 2014/15. do školske 2019/20. godine ukazuje na kontinuirano smanjenje broja učenika osnovnih škola. Prema zbirnim podacima za Federaciju BiH, broj učenika osnovnih škola se u šestogodišnjem periodu smanjio za 12.585 učenika ili **6,46%**.

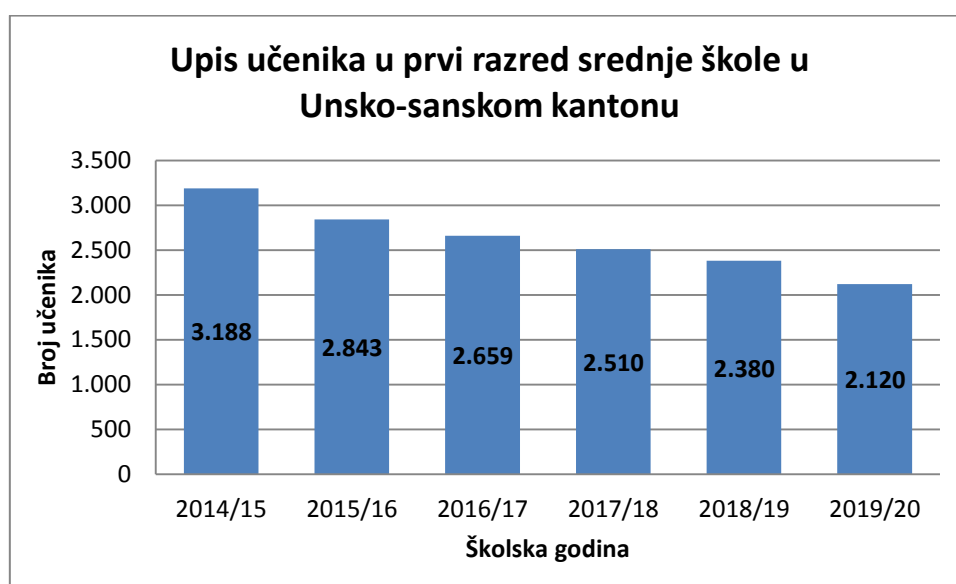
Smanjenje broja učenika osnovnih škola evidentno je u devet kantona u Federaciji BiH, a jedino Kanton Sarajevo bilježi pozitivan trend, odnosno povećanje za **1.235** učenika ili 3,42% u šestogodišnjem periodu. Smanjenje ukupnog broja učenika osnovnih škola, ukoliko razmatramo procentualne podatke, najizraženije je u Unsko-sanskom kantonu (-20,73%), Posavskom kantonu (-30,68%) i Kantonu 10 (-21,41%).

2. SREDNJE ŠKOLE

2.1. Broj upisanih učenika u prvi razred srednje škole u školskoj 2019/20. godini u Federaciji BiH po kantonima

Unsko-sanski kanton

Planom upisa učenika u prvi razred srednjih škola u školskoj 2019/20. godini u Unsko-sanskom kantonu bilo je predviđeno 2.619 mjesta za upis u javne srednjoškolske ustanove, a upisano je **2.120** učenika, što je 499 učenika ili 19,05% manje od planiranog broja. U odnosu na prošlu školsku godinu, upisano je 260 učenika manje, odnosno 10,92%.

Ukoliko posmatramo kretanje broja upisanih učenika u šestogodišnjem periodu, evidentno je da se broj upisanih učenika kontinuirano smanjivao.

Upoređujući broj upisanih učenika u ovoj školskoj godini u odnosu na početnu godinu posmatranja (školska 2014/15. godina), prisutno je smanjenje broja upisanih učenika za 1.068, što u procentima iznosi 33,50%.

Ukupan broj učenika koji se obrazuju u srednjim školama u Unsko-sanskom kantonu u školskoj 2019/20. godini je **8.083**.

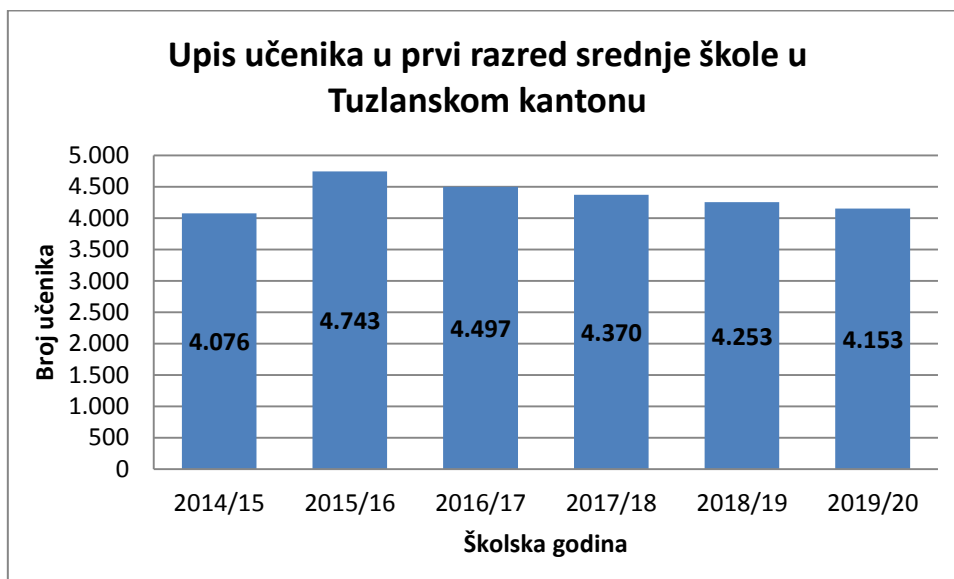
Broj učenika s poteškoćama u razvoju u redovnim srednjim školama je 29.

Posavski kanton

Resorno kantonalno ministarstvo nije dostavilo podatke o broju učenika upisanih u prvi razred srednje škole i ukupnom broju učenika srednje škole u Posavskom kantonu.

Tuzlanski kanton

Planom upisa u prvi razred srednjih škola Tuzlanskog kantona za školsku 2019/20. godinu bilo je predviđeno 6.041 mjesto za upis, a upisana su **4.153** učenika, što je za 1.888 ili 31,25% učenika manje od planiranog broja. U odnosu na prethodnu školsku godinu, kada su u prvi razred bila upisana 4.253 učenika, ove školske godine upisano je 100 učenika manje, što predstavlja smanjenje za 2,35%.

Kada je u pitanju period prikazan u grafikonu, broj upisanih učenika u prvi razred srednjih škola u Tuzlanskom kantonu je fluktuirao. Najveći broj upisanih učenika bio je u školskoj 2015/16. godini, kada su upisana 4.743 učenika.

Upoređujući podatak o broju upisanih učenika u tekućoj školskoj godini s podatkom od početka perioda posmatranja (školska 2014/15. godina), uočiti ćemo da se broj upisanih učenika povećao za 77 učenika ili 1,89%.

Ukupan broj učenika srednjih škola u školskoj 2019/20. godini u Tuzlanskom kantonu je **15.232**.

Zeničko-dobojski kanton

U prvi razred srednjih škola Zeničko-dobojskog kantona u školskoj 2019/20. godini upisano je **3.300** učenika, što je za 10,03% manje od planiranog broja.

Upoređujući broj upisanih učenika u prvi razred srednjih škola u ovoj školskoj godini s onim iz prethodne godine, može se vidjeti da je došlo do smanjenja broja upisanih učenika za 366 ili 9,98%.

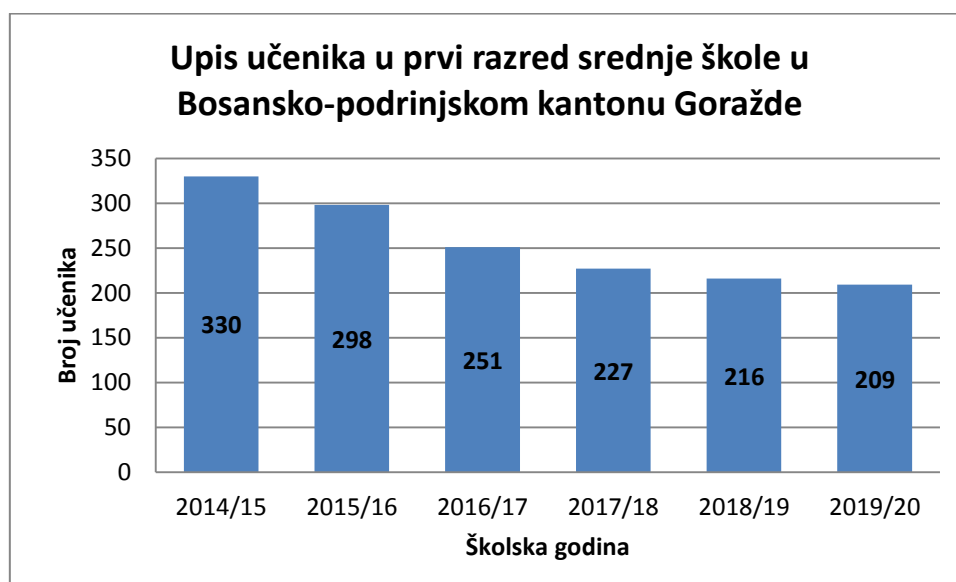
Što se tiče perioda prikazanog u grafikonu, broj upisanih učenika u prvi razred srednje škole fluktuirao je i u Zeničko-dobojskom kantonu sa značajnim padom u aktuelnoj školskoj godini. Upoređujući podatak o broju upisanih učenika u tekućoj školskoj godini s podatkom od početka perioda posmatranja (školska 2014/15. godina), uočiti ćemo da se broj upisanih učenika smanjio za 1.154 učenika ili 25,91%.

Ukupan broj učenika koji se obrazuju u srednjim školama u školskoj 2019/20. godini u Zeničko-dobojskom kantonu je **13.083**, uključujući 128 učenika s poteškoćama u razvoju.

Bosansko-podrinjski kanton Goražde

U prvi razred srednje škole u školskoj 2019/20. godini upisano je **209** učenika, a navedeni broj odgovara planu upisa prema kojem je odobren upis za devet odjeljenja različitih struka.

U odnosu na školsku 2018/19. godinu, kada je bilo upisano 216 učenika, u tekućoj školskoj godini upisano je 7 učenika manje ili 3,24%.

Posmatrano u periodu prikazanom u grafikonu, broj učenika upisanih u prvi razred srednje škole se kontinuirano smanjivao. Poređenjem podataka o upisu učenika iz tekuće školske godine s podacima zabilježenim na početku perioda posmatranja (školska 2014/15. godina), broj učenika koji su ove školske godine upisani u prvi razred srednje škole manji je za 121 učenika ili 36,67%.

Ukupan broj učenika srednjih škola u školskoj 2019/20. godini u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde je **836**.

Srednjobosanski kanton

U školskoj 2019/20. godini, u prvi razred srednjih škola upisana su **2.583** učenika. U poređenju sa prethodnom školskom godinom, u tekućoj školskoj godini upisano je 1.455 učenika više ili 128,99%.

Posmatramo li kretanje broja upisanih učenika u prvi razred srednje škole u šestogodišnjem periodu, broj učenika je značajno fluktuirao sa izrazitim padom broja učenika u prethodnoj školskoj godini iz razloga što je to bila prva generacija koja se obrazovala po devetogodišnjem programu osnovnog odgoja i obrazovanja, a ista je malobrojnija od generacija prije i generacije poslije nje. Upoređujući podatak o broju učenika upisanih u prvi razred srednje škole u ovoj školskoj godini u odnosu na početak perioda posmatranja, može se izračunati da je u šestogodišnjem periodu došlo do smanjenja broja učenika za 480, što u procentima iznosi 15,67%.

Ukupan broj učenika srednjih škola u školskoj 2019/20. godini u Srednjobosanskom kantonu je **7.738**.

Hercegovačko-neretvanski kanton

U prvi razred srednjih škola u Hercegovačko-neretvanskom kantonu upisano je **1.998** učenika u školskoj 2019/20. godini, što je manje za 129 učenika ili 6,06% od planiranog broja. U odnosu na prethodnu školsku godinu, upisana su 284 učenika više, što čini procentualno povećanje od 16,57%.

U posmatranom periodu, broj upisanih učenika u prvi razred srednje škole u Hercegovačko-neretvanskom kantonu je fluktuirao. U tekućoj školskoj godini broj upisanih je manji za 66 ili 3,20% učenika u odnosu na školsku 2014/15. godinu, koja predstavlja početak perioda posmatranja.

Ukupan broj učenika srednjih škola u školskoj 2019/20. godini u Hercegovačko-neretvanskom kantonu je **7.184**.

Broj učenika s poteškoćama u razvoju u redovnim srednjim školama je 10.

Zapadnohercegovački kanton

U školskoj 2019/20. godini, u prvi razred srednje škole u Zapadnohercegovačkom kantonu upisana su **624** učenika, što je 28 učenika ili 4,29% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

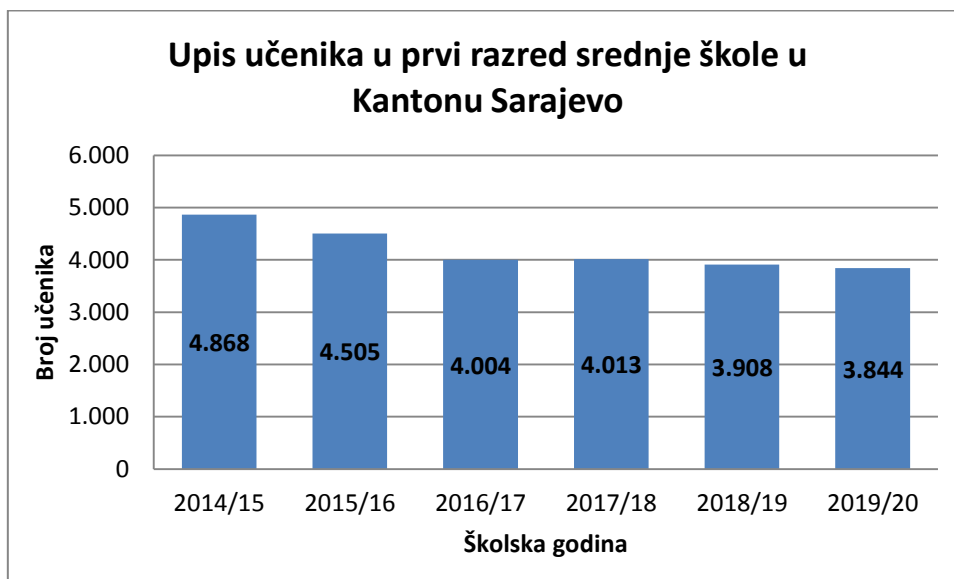
Posmatranjem grafičkog prikaza kretanja broja učenika upisanih u prvi razred srednje škole, vidljivo je kontinuirano smanjenje broja učenika upisanih u srednje škole u ovom kantonu. U tekućoj školskoj godini, u srednje škole u Zapadnohercegovačkom kantonu upisana su 484 učenika manje, odnosno 43,68% u odnosu na školsku 2014/15. godinu.

Ukupan broj učenika u srednjim školama u Zapadnohercegovačkom kantonu u školskoj 2019/20. godini je **3.100**.

Kanton Sarajevo

U školskoj 2019/20. godini, u prvi razred srednjih škola Kantona Sarajevo upisana su ukupno **3.844** učenika, što gotovo u potpunosti odgovara planiranom broju. Upoređivanjem podataka o broju učenika upisanih u prvi razred srednje škole u tekućoj školskoj godini s podatkom iz prošle godine, može se ustanoviti da su ove školske godine upisana 62 učenika manje, odnosno 1,59%.

Kada je u pitanju kretanje broja upisanih učenika u prvi razred srednjih škola u Kantonu Sarajevo, u šestogodišnjem periodu se bilježi trend smanjenja broja upisanih učenika. Upoređujući podatke ovogodišnjeg upisa i broja upisanih učenika u školskoj 2014/15. godini, uočiti ćemo da se broj upisanih učenika u prvi razred srednje škole smanjio za 1.024 ili 21,04%.

Ukupan broj učenika koji se obrazuju u srednjim školama u Kantonu Sarajevo u školskoj 2019/20. godini je **15.325**.

Broj učenika s poteškoćama u razvoju u redovnim srednjim školama je 43.

Kanton 10

Resorno kantonalno ministarstvo nije dostavilo podatke o broju učenika upisanih u prvi razred srednje škole i ukupnom broju učenika srednje škole u Kantonu 10.

2.2. Zbirni podaci o broju učenika srednjih škola u školskoj 2019/20. godini u Federaciji BiH i kretanje broja učenika srednjih škola u periodu školska 2014/15 – 2019/20. godina

Tabela 4: Broj učenika u srednjim školama u Federaciji Bosne i Hercegovine u školskoj 2019/20. godini

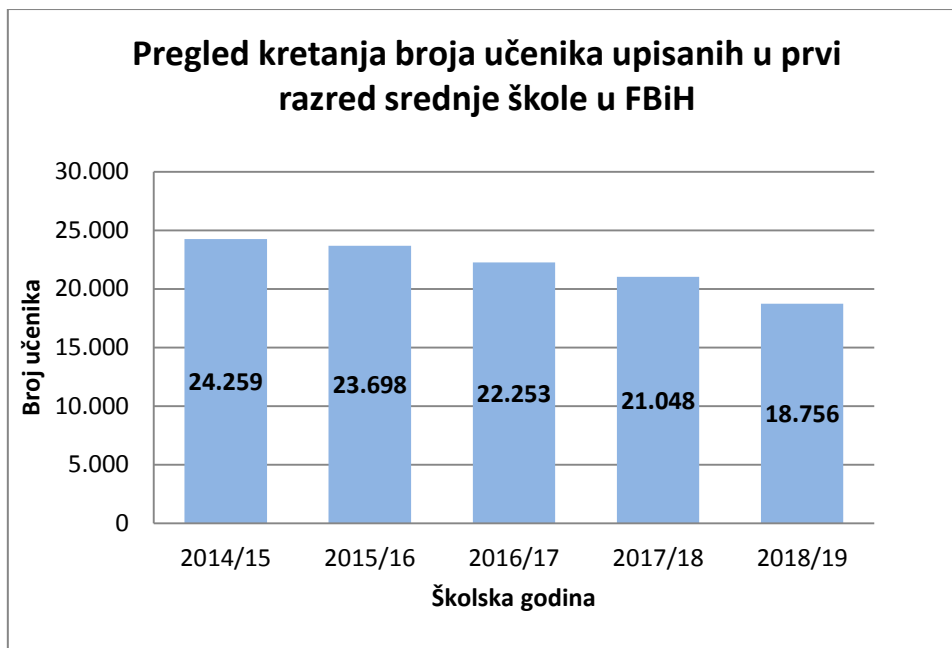
Redni broj	Kanton	Broj učenika	
		Prvi razred	Ukupno:
1.	Unsko-sanski	2.120	8.083
2.	Posavski	-	-
3.	Tuzlanski	4.153	15.232
4.	Zeničko-dobojski	3.300	13.083
5.	Bosansko-podrinjski	209	836
6.	Srednjobosanski	2.583	7.738
7.	Hercegovačko-neretvanski	1.998	7.184
8.	Zapadnohercegovački	624	3.100
9.	Kanton Sarajevo	3.844	15.325
10.	Kanton 10	-	-
Σ Federacija BiH		-	-

Izvor: Podaci u tabeli 4 prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava i iz drugih izvora

Tabela 5: Pregled kretanja broja upisanih učenika u prvi razred srednjih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine za period školska 2014/15 – 2019/20. godina

Redni broj	Kanton	Školska godina						Povećanje / smanjenje f-a	% promjene (g/a)*100 %
		2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20		
		a	b	c	d	e	f	g	h
1.	Unsko-sanski	3.188	2.843	2.659	2.510	2.380	2.120	-1.068	-33,50%
2.	Posavski	411	318	342	279	271	-	-	-
3.	Tuzlanski	4.076	4.743	4.497	4.370	4.253	4.153	77	1,89%
4.	Zeničko-dobojski	4.454	4.093	3.812	3.529	3.666	3.300	-1.154	-25,91%
5.	Bosansko-podrinjski	330	298	251	227	216	209	-121	-36,67%
6.	Srednjobosanski	3.063	3.088	2.839	2.677	1.128	2.583	-480	-15,67%
7.	Hercegovačko-neretvanski	2.064	2.401	2.290	1.885	1.714	1.998	-66	-3,20%
8.	Zapadnohercegovački	1.108	1.012	1.004	976	652	624	-484	-43,68%
9.	Kanton Sarajevo	4.868	4.505	4.004	4.013	3.908	3.844	-1.024	-21,04%
10.	Kanton 10	697	397	555	582	568	-	-	-
Σ Federacija BiH		24.259	23.698	22.253	21.048	18.756	-	-	-

Izvor: Podaci u tabeli 5 za školsku 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18. i 2018/19. godinu preuzeti su iz statističkih biltena Federalnog zavoda za statistiku br. 221/2015, 238/2016, 253/2017, 273/2018. i 294/2019. Podaci koji se odnose na školsku 2019/20. godinu prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava i iz drugih izvora.

U grafikonu iznad dati su zbirni podaci za Federaciju Bosne i Hercegovine za prethodnih pet školskih godina¹

U grafikonu iznad prikazani su zbirni podaci za Federaciju BiH za prethodnih pet školskih godina. Razlog zbog kojeg nisu prikazani zbirni podaci na nivou Federacije BiH za tekuću školsku godinu jeste taj da od resornih ministarstava Posavskog kantona i Kantona 10 nismo dobili podatke o upisu za školsku 2019/2020. godinu. Stoga, za tekuću školsku godinu ne raspolažemo kompletnim podacima za cijelu Federaciju BiH. Ipak, i pored navedenog, trend kretanja broja učenika u prethodnih pet školskih godina, kao i podaci iz osam kantona za tekuću školsku godinu, ukazuju na kontinuirano smanjenje broja učenika upisanih u prvi razred srednje škole. Ukoliko analiziramo podatke iz tabele 5, po kantonima, ustanovit ćemo da u posmatranom periodu svi kantoni, izuzev Tuzlanskog, bilježe smanjenje broja upisanih učenika u prvi razred srednje škole. Analizirajući zbirne podatke za osam kantona za koje raspolažemo s podacima za ovu školsku godinu, može se ustanoviti da je procenat smanjenja broja učenika upisanih u prvi razred srednje škole u šestogodišnjem periodu **18,66%**, što je dobra procjena o postotku smanjenja broja učenika na nivou Federacije BiH jer dva kantona koja nisu uvrštena u navedenu analizu su kantoni s manjim brojem učenika.

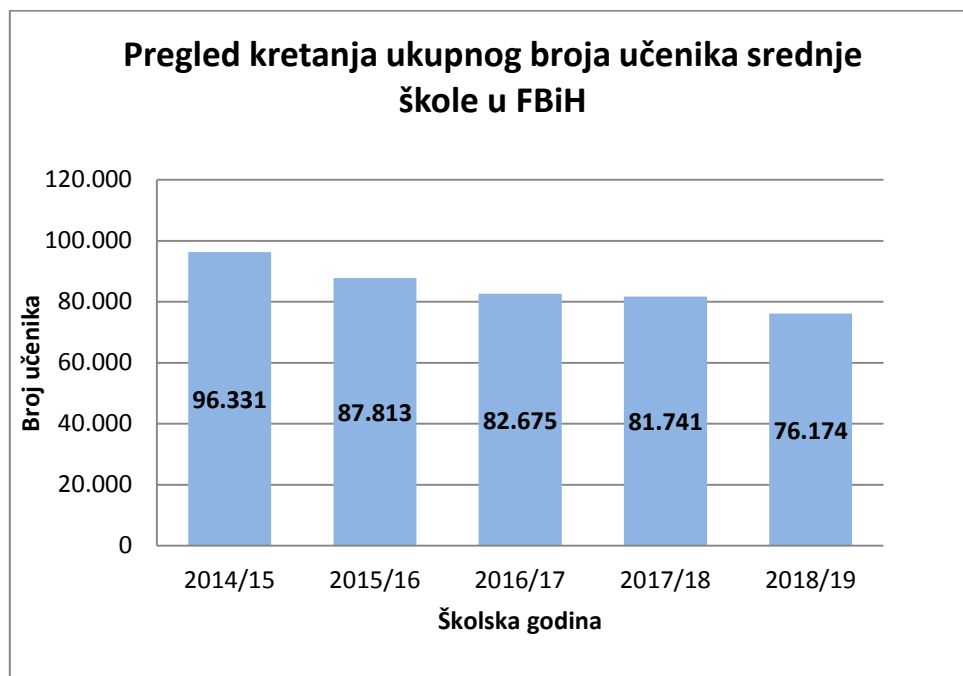
Najveće procentualno smanjenje broja učenika upisanih u prvi razred srednje škole u šestogodišnjem periodu, među kantonima za koje imamo podatke za tekuću školsku godinu, zabilježeno je u Unsko-sanskom kantonu (-33,50%), Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde (-36,67%) i Zapadnohercegovačkom kantonu (-43,68%).

¹ Zbirni podaci za Federaciju BiH su dati za prethodnih pet školskih godina. Budući da podatke o broju upisanih učenika u tekućoj školskoj godini nismo dobili iz Posavskog i Kantona 10, posljednja školska godina zbog nepotpunih podataka nije uvrštena u grafikon.

Tabela 6: Pregled kretanja broja učenika u srednjim školama u Federaciji Bosne i Hercegovine za period školska 2014/15 – 2019/20. godina

Redni broj	Kanton	Školska godina						Povećanje / smanjenje	% promjene
		2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20		
		a	b	c	d	e	f	g	h
1.	Unsko-sanski	11.058	10.239	9.619	9.570	8.698	8.083	-2975	-26,90%
2.	Posavski	1.600	1.413	1.300	1.350	1.037	-	-	-
3.	Tuzlanski	19.226	16.850	15.751	16.049	15.582	15.232	-3.994	-20,77%
4.	Zeničko-dobojski	16.228	14.778	14.478	13.910	13.558	13.083	-3.145	-19,38%
5.	Bosansko-podrinjski	1.202	1.031	948	976	896	836	-366	-30,45%
6.	Srednjobosanski	12.333	11.420	10.610	10.401	8.320	7.738	-4.595	-37,26%
7.	Hercegovačko-neretvanski	9.621	9.386	8.614	7.796	7.614	7.184	-2.437	-25,33%
8.	Zapadnohercegovački	4.419	4.265	4.029	3.754	3.390	3.100	-1.319	-29,85%
9.	Kanton Sarajevo	17.904	16.148	15.285	15.970	15.162	15.325	-2.579	-14,40%
10.	Kanton 10	2.740	2.283	2.041	1.965	1.917	-	-	-
Σ Federacija BiH		96.331	87.813	82.675	81.741	76.174	-	-	-

Izvor: Podaci u tabeli 6 za školsku 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18. i 2018/19. godinu preuzeti su iz statističkih biltena Federalnog zavoda za statistiku br. 221/2015, 238/2016, 253/2017, 273/2018. i 294/2019. Podaci koji se odnose na školsku 2019/20. godinu prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava i iz drugih izvora

U grafikonu iznad dati su zbirni podaci za Federaciju Bosne i Hercegovine za prethodnih pet školskih godina²

² Zbirni podaci za Federaciju BiH su dati za prethodnih pet školskih godina. Budući da podatke o broju upisanih učenika u tekućoj školskoj godini nismo dobili iz Posavskog i Kantona 10, posljednja školska godina zbog nepotpunih podataka nije uvrštena u grafikon.

Razmatrajući podatke iz tabele 6, koja obuhvata period školska 2014/15 – 2019/20. godina, kao i grafički prikaz kretanja ukupnog broja učenika u Federaciji BiH za prethodnih pet školskih godina, može se konstatirati da postoji trend kontinuiranog smanjenja broja učenika srednjih škola u Federaciji BiH.

Analizirajući zbirne podatke za osam kantona za koje raspolažemo s podacima za ovu školsku godinu, može se ustanoviti da je procenat smanjenja ukupnog broja učenika srednjih škola u šestogodišnjem periodu **23,27%**, što je dobra procjena o postotku smanjenja broja učenika na nivou Federacije BiH jer dva kantona koja nisu uvrštena u navedenu analizu su kantoni s manjim brojem učenika.

Najveće procentualno smanjenje broja učenika srednjih škola u šestogodišnjem periodu, među kantonima za koje imamo podatke za tekuću školsku godinu, zabilježeno je u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde (-30,45%), Srednjobosanskom kantonu (-37,26%) i Zapadnohercegovačkom kantonu (-29,85%).

REZIME

Nastava u osnovnim i srednjim školama u školskoj 2019/20. godini počela je 2. septembra 2019. godine u devet kantona Federacije BiH. Izuzetak je bio Zapadnohercegovački kanton, gdje je nastava za sve učenike počela 09. septembra, kao i za učenike prvog razreda osnovne škole Posavskog kantona, za koje je, također, početak nastave bio 09. septembra 2019. godine.

Analizom trenda kretanja broja učenika upisanih u prvi razred osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine od školske 2014/15. godine do školske 2019/20. godine, može se uočiti smanjenje broja učenika koji se upisuju u prvi razred osnovne škole. Broj učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u Federaciji BiH se u posmatranom periodu smanjio za 2.986 učenika ili **13,41%**.

Vrijedno je navesti da je obuhvat djece programima predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovu školu potpun, ili skoro potpun, u Tuzlanskom, Zeničko-dobojskom, Bosansko-podrinjskom, Kantonu Sarajevo i Kantonu 10. Pored navedenog, evidentno je povećanje broja djece obuhvaćene programima predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu i u ostalim kantonima. Osiguranje predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu značajno je radi smanjenja inicijalnih razlika među učenicima u predznanju i pripremljenosti za osnovnu školu, čime se doprinosi stvaranju jednakih mogućnosti za postizanje uspjeha u osnovnom obrazovanju za svu djecu.

Razmatranjem podataka o ukupnom broju učenika osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine za period od školske 2014/15. do školske 2019/20. godine, primjetno je kontinuirano smanjenje broja učenika osnovnih škola. Prema zbirnim podacima za Federaciju BiH, broj učenika osnovnih škola se u navedenom periodu smanjio za 12.585 učenika ili **6,46%**.

Analizom trenda kretanja broja učenika upisanih u prvi razred srednjih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine od školske 2014/15. godine do školske 2019/20. godine, može se uočiti smanjenje broja učenika koji se upisuju u prvi razred srednje škole. Procenat smanjenja broja učenika upisanih u prvi razred srednje škole u posmatranom periodu za Federaciju BiH, zasnovano na analizi podataka za osam kantona za koje raspolažemo s podacima za tekuću školsku godinu, iznosi **18,66%**.

Sličan negativan trend je prisutan i kada je riječ o podacima o ukupnom broju učenika srednjih škola u Federaciji BiH za period školska 2014/15 – 2019/20. godina. Procenat smanjenja broja učenika srednjih škola u posmatranom periodu za Federaciju BiH, zasnovano na analizi podataka za osam kantona za koje raspolažemo s podacima za tekuću školsku godinu, iznosi **23,27%**.

PREPORUKE

Preporuka 1. Potrebno je svoj djeci predškolskog uzrasta osigurati mogućnosti da budu uključena u programe predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu, u skladu s članom 16. Okvirnog zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini, radi unapređenja mogućnosti za uspješan početak i nastavak školovanja za svako dijete.

Preporuka 2. Potrebno je uspostaviti efikasan sistem evidentiranja djece koja ne upisuju osnovnu i srednju školu i koja napuštaju osnovno i srednje obrazovanje prije njegovog završetka s ciljem postizanja potpunog obuhvata djece osnovnim obrazovanjem i sprečavanja napuštanja obrazovanja prije sticanja prve kvalifikacije.

Preporuka 3. Potrebno je osigurati pravo upisa u osnovnu školu djeci koja nisu evidentirana u matične knjige rođenih i olakšati procedure upisa za djecu pripadnika romske nacionalnosti, djecu stranih državljana i drugu djecu koja mogu imati birokratske prepreke prilikom upisa u osnovnu školu.

Preporuka 4. Potrebno je razvijati i podržati programe naknadnog sticanja osnovnog i srednjeg obrazovanja za odrasle bez kvalifikacije i osigurati određena sredstva za ovu namjenu iz federalnog, kantonalnih i općinskih budžeta.

Preporuka 5. Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke, u saradnji s kantonalnim ministarstvima obrazovanja, treba nastaviti provoditi projekat nabavke besplatnih udžbenika za djecu iz socijalno ugroženih porodica i transformirati ga u redovan program za koji će se svake godine izdvajati sredstva iz federalnog i kantonalnih budžeta.

Preporuka 6. Općine i kantoni svake godine u svojim budžetima trebaju alocirati dovoljno sredstava za osiguranje besplatnog prijevoza učenicima osnovnih škola, koji imaju pravo na isti, u skladu s važećom zakonskom regulativom.

Preporuka 7. Neophodno je djeci s poteškoćama u razvoju osigurati nesmetan pristup i učešće u kvalitetnom predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju i poboljšati kapacitete odgojno-obrazovnih ustanova za stvaranje inkluzivnog okruženja za socijalizaciju, odgoj i obrazovanje sve djece.

Preporuka 8. S obzirom na kontinuiran trend smanjenja broja učenika u osnovnom i srednjem obrazovanju i neminovne posljedice viška prosvjetnog kadra, predlažemo da se viškovi kadra ne rješavaju kreiranjem odjeljenja s malim brojem učenika, nego da se ovaj kadar uključi u programe edukacije i pripreme za rad u inkluzivnom obrazovanju u vidu asistenata u nastavi.